

ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัด แบบเผชิญความจริงที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 The Effect of Group Counseling Program based on Reality Therapy on Public Mind of Mathayomsuksa I Students

ธัญญารัตน์ คามวุฒิ (Tanyarat Kamwut) *

ฉันทนา กล่อมจิต (Chantana Glomjit) **

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริงที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 16 คน จากห้องเดียวกันซึ่งมีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะน้อยที่สุด หลังจากสุ่มเข้ากลุ่ม กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน 12 ครั้ง และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีผสมผสาน พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 อีกทั้งมีพฤติกรรมจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

Abstract

The objective of this research was to study and compare the effect of group counseling program based on Reality Therapy on public mind of Mathayomsuksa I students at the school in Khon Kaen Province. The samples were 16 students from the same class who had the lowest scores from the Public Mind Test Scale. After assigning into the groups, the experimental group participated in the Group Counseling Program based on Reality Therapy to Develop Public Mind, 12 sessions. The control group didn't participate in the group counseling program. Analyzing by mixed methods approach found that, after the experiment was completed, the experimental group had higher public mind scores than before the experiment at .05 as well as than the control group at .01 significant level, and more public mind behaviors.

คำสำคัญ: การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม การบำบัดแบบเผชิญความจริง จิตสาธารณะ

Keywords: Group Counseling, Reality Therapy, Public Mind

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจในประเทศไทยที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ วิถีชีวิต และความสุขทางใจของคนไทยค่อนข้างมาก คนส่วนใหญ่ในสังคมเข้าใจว่าเป็นปัญหาที่ภาคการเงินการคลัง แต่แท้จริงแล้วส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหานี้ก็คือจิตสำนึกที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม เช่น ความไม่ซื่อสัตย์ ความมั่งง่าย การทำอะไรเกินตัว รวมถึงความโลภและความฟุ้งเฟ้อ ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติและเป็นการเบียดเบียนตนเองอีกด้วย จิตสำนึกที่บกพร่องนี้ หากปล่อยไว้จะฝังตัวเป็นวัฒนธรรมการพึ่งพิงผู้อื่นการไม่รับผิดชอบ โดยมองว่าตนเองไม่มีบทบาทหน้าที่จึงไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาใด ๆ ปล่อยให้ความเสียหายเป็นของสาธารณะ (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคมสัญญา, 2543) เกิดเป็นปัญหาสังคม กล่าวคือ มีผลกระทบต่อบุคคลจำนวนมาก (สุเทพ สุวีรางกูร, 2551) ปัญหาสังคม เช่น ภาระหนี้สิน การทุจริต ความขัดแย้งในสังคมการก่ออาชญากรรม ปัญหาสารเสพติด การตั้งครุฑที่ไม่พร้อม ปัญหาเด็กและคนชราถูกทอดทิ้ง ครอบครัวอ่อนแอ มลพิษในสิ่งแวดล้อมและการแย่งชิงทรัพยากรปัญหาทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย การเกิดภาวะโลกร้อน และความแปรปรวนของสภาพอากาศทั่วโลก ปัญหาสังคมดังกล่าวล้วนเริ่มต้นจากระดับตัวบุคคล ซึ่งขาดคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตสาธารณะ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552) สอดคล้องกับคำกล่าวของอาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ที่กล่าวว่าปัญหาสังคมต่าง ๆ เกิดจากสังคมขาดบุคคลที่มีจิตสาธารณะ เพราะคนที่มีจิตสาธารณะจะคิดถึงผลที่เกิดกับสังคม ประเทศชาติ และโลก ก่อนคิดถึงตัวเอง (พระมหานฤฤทธิ์ วงศ์เมืองแก่น, 2553) การจรรโลงให้สังคมโลกในอนาคตศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมที่น่าอยู่ขึ้นจำเป็นที่บุคคลจะต้องมีจิตสาธารณะเป็นพลังในการขับเคลื่อนสังคม (Gardner, 2006 อ้างถึงใน สุรพงษ์ มาลี, 2550) ดังนั้นทุกคนในสังคมควรให้ความสำคัญและตระหนักในเรื่องที่กระทบต่อส่วนรวมนี้ อย่างเร่งด่วนสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ต้องร่วมมือกันเพื่อปลูกฝังส่งเสริม หรือพัฒนาให้คนในสังคมมีจิตสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเร่งพัฒนาให้เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่

ให้เรียนรู้ที่จะแสดงออกและกระทำการใด ๆ โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ

การมีจิตสาธารณะเป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นอกจากนี้ในนโยบายหลักเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2554 - 2561) กระทรวงศึกษาธิการยังได้มีการกำหนดให้คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะเป็นส่วนหนึ่งในเป้าหมายยุทธศาสตร์ของการพัฒนาคนไทยใต้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) เพื่อให้ได้คนไทยยุคใหม่ที่มีคุณภาพ

ในการพัฒนาจิตสาธารณะสามารถทำได้หลากหลายแนวทาง เช่น การฝึกคิดวิเคราะห์ ใคร่ครวญ พิจารณา การแสดงความคิดเห็น การอภิปรายร่วมกับผู้อื่นเพื่อเลือกค่านิยมที่ตนเองและสังคมพึงพอใจ การลงมือปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้พลังของกลุ่มผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรม การพัฒนาจิตสาธารณะด้วยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โดยใช้แนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริง (Reality Therapy) จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่ง เนื่องจากการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเป็นกระบวนการช่วยเหลือแก่กลุ่มผู้รับคำปรึกษาโดยมุ่งให้สมาชิกกลุ่มปรับปรุงตนเอง มีโอกาสแสดงความรู้สึกความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น อีกทั้งการบำบัดแบบเผชิญความจริง ยังเป็นกระบวนการช่วยเหลือและพัฒนาบุคคล สนับสนุนให้บุคคลรู้จักตนเอง มุ่งให้สำรวจตนเอง วิเคราะห์พฤติกรรมในปัจจุบัน และประเมินตนเองตามความเป็นจริง รู้จักประเมินสิ่งถูกสิ่งผิด การตระหนักถึงผลที่เกิดจากการกระทำของตน รับผิดชอบที่จะสนองความต้องการของตน มีการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาของตน มุ่งมั่นที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Glasser, 1981; Corey, 1995 อ้างถึงใน สายชล กังคศิเทียม, 2550) และสามารถช่วยให้บุคคลรู้จักเลือกสิ่งที่ดีกว่าเดิม เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตตามแนวคิดของทฤษฎีการเลือก (Choice Theory) (ดวงมณี จงรักษ์, 2549)

การให้คำปรึกษาเป็นหัวใจของบริการของงานแนะแนวในโรงเรียน ซึ่งเป็นอีกกระบวนการในการช่วยเหลือ

ส่งเสริม และพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ ทั้งในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านชีวิตและสังคม อนึ่งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับช่วงวัยรุ่นตอนต้น (13 - 15 ปี) ขึ้นไป ซึ่งตามแนวคิดของเพียเจต์ เด็กในช่วงอายุ 12 - 15 ปี จะมีพัฒนาการด้านสติปัญญาที่สามารถคิดแบบเหตุผลเชิงนามธรรมได้ เป็นวัยที่ชอบวิพากษ์วิจารณ์ รู้จักการหาเหตุผลเชิงศีลธรรม และกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างมาก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2548) สอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริกสัน ที่กล่าวว่าช่วงอายุ 12 - 18 ปี เป็นช่วงวัยที่ต้องการค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะตัว ต้องการเรียนรู้บทบาททางสังคมของตนเอง และพยายามเข้าใจตนเองผ่านการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินชีวิตของตนเองกับผู้อื่น (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2547) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาการให้คำปรึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะและส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อให้คนไทยเป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป

คำถามในการวิจัย

การได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริงที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริงที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาและกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จิตสาธารณะ (Public Mind) หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการตระหนักในความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน ด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชนและสังคมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น ไม่หวังผลตอบแทน เอื้ออาทร และมีความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อนักเรียนและส่วนรวมเป็นสำคัญ ซึ่งวัดได้ด้วยแบบวัดจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ทั้งนี้จิตสาธารณะแบ่งเป็น 3 ด้าน 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ด้านความคิด ประกอบด้วย

(1) การตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ได้แก่ การรับรู้สภาพปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งมีผลกระทบต่อนตนเอง ครอบครัว ประเทศชาติ เป็นภาวะที่จำเป็นต้องแก้ปัญหาให้อยู่ภาวะปกติสุข ด้วยการร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคม และการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

(2) การรับรู้ว่าตนเองสามารถร่วมแก้ปัญหาได้ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการผลักดันเพื่อแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง มั่นใจในความสามารถของตนเองในการที่จะช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง กระตือรือร้น และต้องการหาแนวทางในการแก้ปัญหา

2) ด้านความรู้สึก ประกอบด้วย

(1) ความรัก ความเอื้ออาทรและเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ได้แก่ การคำนึงถึงผู้อื่นเสมือนเป็นคนในครอบครัวปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ไม่หวังผลตอบแทน

3) ด้านการกระทำ ประกอบด้วย

(1) การให้ความร่วมมือและกระตือรือร้นในการร่วมคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง รวมถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา และผลกระทบในด้านต่าง ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับบุคคลอื่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเสนอแนวทางป้องกันและการแก้ปัญหา การให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา

(2) การลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ได้แก่ การลงมือปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยการริเริ่มของตนเองหรือเข้าร่วมในกลุ่มต่าง ๆ การช่วยเหลือสังคม โดยการให้ทุนทรัพย์ การช่วยในการจัดกิจกรรมหรือการกระทำที่มีผลทำให้เกิดการผลักดันและการเคลื่อนไหวในทางพัฒนาสังคมตามความรู้ความสามารถของตน และความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ

(3) การมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม ได้แก่ การริเริ่มหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อช่วยเหลือสังคม การประสานในเครือข่ายเพื่อดำเนินการตามแนวทางในการช่วยเหลือสังคม การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม และร่วมมือกับองค์กรในการกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

2. แบบวัดจิตสาธารณะ หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีลักษณะเป็นแบบทดสอบ เพื่อวัดจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 33 ข้อ เพื่อวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะใน 3 ด้าน คือ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม โดยให้นักเรียนได้พิจารณารายการที่วัดและให้คะแนนตนเอง มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ได้แก่ จริ่งที่สุด ค่อนข้างจริ่ง ค่อนข้างไม่จริ่ง และไม่จริ่ง

3. โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ หมายถึง แผนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางการบำบัด แบบเผชิญความจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 45 - 50 นาที เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน คือ ความคิด ความรู้สึก และการกระทำ โดยใช้เทคนิคและกระบวนการให้คำปรึกษาตามแนวคิดของการบำบัดแบบเผชิญความจริง (Reality Therapy) ด้วยการสำรวจความต้องการ (W) การสำรวจพฤติกรรม (D) การประเมิน (E) และการวางแผน (P) เพื่อปรับปรุงตนเองด้วยการเลือกสิ่งที่ดีกว่า ให้สนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบต่อผลกระทบที่มีต่อตนเองและผู้อื่น อันจะช่วยให้บุคคลมีความสุขมากขึ้น ซึ่งขั้นตอนดังนี้

ครั้งที่ 1 สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา และระหว่างผู้รับคำปรึกษาด้วยกัน เป็นการเปิดเผยตนเองเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้รับความต้องการของแต่ละคน

ครั้งที่ 2 สำรวจและประเมินความต้องการของตนเอง เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้รู้จักตนเองและมีความต้องการของตนเองว่าเหมาะสมและมีผลกระทบต่อนผู้อื่นหรือสังคมอย่างไร

ครั้งที่ 3-4 สำรวจความต้องการ การสำรวจพฤติกรรม และการประเมิน เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะด้านความคิด โดยการให้สมาชิกกลุ่มได้พูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในสังคมและความสามารถของตนเองในการร่วมแก้ปัญหา นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเอง ตามแนวทางที่สังคมยอมรับ

ครั้งที่ 5 สำรวจความต้องการ การสำรวจพฤติกรรม และการประเมิน เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะด้านความรู้สึก โดยการให้สมาชิกกลุ่มได้พูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแสดงความคิดเห็นความรู้สึกเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้อื่น นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเองตามแนวทางที่สังคมยอมรับ

ครั้งที่ 6 สำรวจความต้องการ การสำรวจพฤติกรรม และการประเมิน เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะด้านความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่แสดงออกถึงการคำนึงถึงประโยชน์ต่อนผู้อื่นและส่วนรวม รวมถึงสิ่งที่ต้องการปรับเปลี่ยน

ครั้งที่ 7-11 ลงมือปฏิบัติ โดยให้ผู้รับคำปรึกษาสำรวจและประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการคำนึงถึงประโยชน์ เพื่อส่วนรวมที่สามารถปฏิบัติได้ จากนั้นเลือกพฤติกรรมที่ตนเองต้องการพัฒนา เพื่อวางแผนและลงมือปฏิบัติ ซึ่งมีการประเมินแผนการปฏิบัติจากตนเองและสมาชิกกลุ่ม พร้อมทั้งระดมการตกลงใจที่จะนำไปปฏิบัติ นอกจากนี้ผู้รับคำปรึกษาจะได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์จิตสาธารณะที่ตนเองได้ปฏิบัติและประเมินผลเพื่อปรับปรุงแผนงานหรือเลือกพฤติกรรมใหม่ที่ตนเองต้องการพัฒนาต่อไป

ครั้งที่ 12 ยุติการให้คำปรึกษา โดยผู้รับคำปรึกษาประเมินผลการปฏิบัติตามแผนงานที่ตนเองวางไว้ และสำรวจแนวทางในการพัฒนาตนเองด้านจิตสาธารณะในอนาคต

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หมายถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ณ โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) มีรูปแบบ Pretest – Posttest Nonrandomized Design การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีผสมผสาน โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบจะช่วยยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณและทำให้การสรุปมีน้ำหนักมากขึ้น (ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์, 2553; Teddlie and Tashakkori, 2009)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่นที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 13 ห้องเรียน 571 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้องหนึ่ง ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) ให้นักเรียนทั้งห้องทำแบบวัดจิตสาธารณะ แล้วเลือกนักเรียนที่มีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะน้อยที่สุด จำนวน 16 คน จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่ม (Random Assignment) แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และกลุ่มควบคุม 8 คน ไม่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ตัวแปรตามคือ จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 33 ข้อ ประกอบด้วย ข้อความที่เนื้อหาครอบคลุมตรงตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านการกระทำ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.22-0.53 ค่าอำนาจจำแนกทั้งฉบับเท่ากับ 0.40 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.88

2. โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยให้คำปรึกษาจำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 45 - 50 นาที สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ติดต่อกัน โดยโปรแกรมการให้คำปรึกษาผ่านการพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งการทดลองใช้ (Try Out) ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจิตสาธารณะก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการใช้สถิติทดสอบ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจิตสาธารณะ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมที่เป็นอิสระต่อกัน ด้วยการใช้สถิติ

ทดสอบ The Mann - Whitney U Test ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์จิตสาธารณะของกลุ่มทดลองในแต่ละองค์ประกอบหลังการทดลองจากแบบบันทึกการให้คำปรึกษา ด้วยการบรรยายโดยใช้ข้อมูลจากคำพูดโดยตรงของกลุ่มทดลอง (Directive Duotes)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะสามารถพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ โดยนักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษามีจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 พร้อมทั้งมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น โดยนักเรียนมีความตระหนักรู้ในปัญหาสังคม รับผิดชอบและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาสังคม และแสดงออกอย่างเหมาะสม เป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม พร้อมทั้งมีความรัก ความเอื้ออาทร และเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

เนื่องจากโปรแกรมการให้คำปรึกษาได้สร้างตามหลักการของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและตามแนวคิดของการบำบัดแบบเผชิญความจริง (Reality Therapy) ของวิลเลียม กลาสเซอร์ (William Glasser) ซึ่งมองว่าทั้งหมดที่เราแสดงคือพฤติกรรม ทั้งการกระทำ ความคิด ความรู้สึก และการทำงานของสรีรศาสตร์ ซึ่งเราสามารถควบคุมการกระทำและความคิดได้โดยตรง และในการให้คำปรึกษามีลักษณะเป็นแบบนำทางเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาพัฒนาตนเองตามเทคนิคและกระบวนการ WDEP ด้วยการสำรวจความต้องการ สำรวจพฤติกรรม ประเมิน และวางแผนเพื่อปรับปรุงตนเองด้วยการเลือกสิ่งที่ดีกว่า ให้สนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ โดยตระหนักถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและผู้อื่น อันจะช่วยให้บุคคลมีความสุขมากขึ้น ซึ่งโปรแกรมการให้คำปรึกษาเริ่มต้นจากการสร้าง

สัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและนักเรียน ซึ่งเป็นผู้รับคำปรึกษา และระหว่างนักเรียนด้วยกัน เป็นการเปิดเผยตนเองเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้รู้ความต้องการ ซึ่งเป็นโลกแห่งคุณภาพ (Quality World) ของแต่ละคน ถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งของการบำบัดแบบเผชิญความจริง และการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรจะช่วยให้นักเรียนได้พูดคุยแสดงความคิดเห็น ถ่ายทอดประสบการณ์ และให้ความร่วมมือตลอดโปรแกรมการให้คำปรึกษา ต่อมาผู้วิจัยใช้เทคนิคการสำรวจความต้องการและประเมินเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักตนเองและเฝ้าความต้องการของตนเองว่าเหมาะสมและมีผลกระทบต่อนักเรียนหรือสังคมอย่างไร จากนั้นเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาจิตสาธารณะด้านความคิดและความรู้สึก ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสำรวจความต้องการ (W) การสำรวจพฤติกรรม (D) และการประเมิน (E) โดยการให้สมาชิกกลุ่มได้พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแสดงความคิดเห็น นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเองตามแนวทางที่สังคมยอมรับ ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีการตระหนักรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมและรับรู้ความสามารถของตนเองในการร่วมแก้ปัญหา พร้อมทั้งมีความรู้สึกดีในการช่วยเหลือผู้อื่น และในช่วงหลังของโปรแกรม ผู้วิจัยใช้เทคนิค WDEP ทั้งหมดในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยให้นักเรียนสำรวจและประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการคำนึงถึงประโยชน์เพื่อส่วนรวมที่สามารถปฏิบัติได้ จากนั้นเลือกพฤติกรรมที่ตนเองต้องการพัฒนา เพื่อวางแผน (P) และลงมือปฏิบัติ ซึ่งมีการประเมินแผนการปฏิบัติจากตนเองและสมาชิกกลุ่ม พร้อมทั้งระดับการตกลงใจที่จะนำไปปฏิบัติ นอกจากนี้นักเรียนจะได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์จิตสาธารณะที่ตนเองได้ปฏิบัติและประเมินผล เพื่อปรับปรุงแผนการหรือเลือกพฤติกรรมใหม่ที่ต้องการพัฒนาจิตสาธารณะของตนเองต่อไป

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะมีจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เนื่องจากการได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาจิตสำนึกได้นำทางให้นักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง ตามแนวทางที่สังคมยอมรับ ผ่านการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม อีกทั้งแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริงได้ช่วยให้บุคคลสำรวจความต้องการ สำรวจพฤติกรรม ประเมิน และวางแผนเพื่อปรับปรุงตนเองด้วยการเลือกสิ่งที่ดีกว่า ต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษา ซึ่งขาดประสบการณ์ที่ช่วยนำทางให้เกิดจิตสำนึก

แม้จะไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสำนึก ด้วยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริงโดยตรง แต่ก็มีการศึกษาผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอื่น เช่น อุษณีย์ แคว้นน้อย (2545) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มแนวทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีผลต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น พบว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษามีคะแนนจากแบบบันทึกพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และจากการศึกษาของไอริส ทิลโฟลท์ (2547) ที่ศึกษา

ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพิจารณาการเผชิญความจริงเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบทางด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมความรับผิดชอบทางด้านการเรียนสูงขึ้นทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .05 ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยติดตามผลความคงทนภายหลังการได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริงเพื่อพัฒนาจิตสำนึก
2. เพิ่มจำนวนครั้งของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาจิตสำนึก โดยเฉพาะในเรื่องประสบการณ์ จิตสำนึก เพื่อศึกษาว่าจำนวนครั้งของการให้คำปรึกษาที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อการเพิ่มจิตสำนึกหรือไม่
3. พัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทางการบำบัดแบบเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาจิตสำนึก สำหรับนักเรียนระดับชั้นอื่นที่ใกล้เคียงและเปรียบเทียบ ผลการพัฒนาจิตสำนึกระหว่างระดับชั้นที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). **สอนเด็กให้มีจิตสำนึก**. กรุงเทพฯ: วี พริ้นท์ (1991).
- ดวงมณี จงรักษ์. (2549). **ทฤษฎีการให้การศึกษาและจิตบำบัดเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ผ่องพรรณ ตรีมงคลกุล, สุภาพ นิตราภรณ์. (2553). **การออกแบบการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์. (2547). **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหานฤฤทธิ์ วงศ์เมืองแก่น. (2553). ปฏิรูปการศึกษาต้องมาคู่กับการปฏิรูปสังคมไทย. **วิเวกสาร**. 2(3): 16-18.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม, สังคม สัจจะ. (2543). **สำนักไทยที่พึ่งปรารถนา**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2548). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น = Adolescent Behavior. หน่วยที่ 1 - 8. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สายชล กังศศิเทียม. (2550). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับรายบุคคลตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริงต่อความก้าวร้าวของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนวและการปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). นโยบายหลักเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2554-2561). กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายด้านการศึกษามหาภาค สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (แผ่นพับ)
- สุเทพ สุวีรางกูร. (2551). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุรพงษ์ มาลี. (2550). “Howard gardner กับจิตสาธารณะ” : อีกมุมมองหนึ่งของแนวคิดทุนมนุษย์. วารสารข้าราชการ. 52(6): 62-67.
- อุษณี แคว้นน้อย. (2545). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มแนวทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีผลต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกัลยาณวัตร อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โอริส ทิลโฟลท์. (2547). ผลของโปรแกรมการให้การศึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีพิจารณาความจริงเพื่อเพิ่มพฤติกรรมความรับผิดชอบทางด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Teddle, C., Tashakkori, A. (2009). Foundations of mixed methods research: Integrating quantitative and qualitative approaches in the social and behavioral sciences. California: SAGE Publications.